

כתיבה ממצלמת מסלול סקירה אקדמית

בבחינת הבגרות תתבקשו לכתוב סקירה אקדמית הממזגת מידע ממקורות שונים. סקירה אקדמית היא למעשה סוג של סיכום ממזג. יש לזכור את פעולות הסיכום: השמטה, הכללה והבְּנָה. להלן מאפייני הסקירה האקדמית.

תוכן

הסקירה היא טקסט מידע המתמקד בנושא מרכזי אחד על פי התבחינים למיזוג הניתנים במטלת המיזוג. במוקד הסקירה – נושא הסקירה, ולא הכותבים או המאמרים. יש לכלול בסקירה את כל המידע הרלוונטי ורק את המידע הרלוונטי, על פי התבחינים למיזוג שבמטלה. מידע לא רלוונטי למטלה יושמט. על המידע להיות תמציתי ומדויק, ויש להימנע מעודפות.

ארגון המידע

לכידות וקישוריות: סקירה כתובה כהלכה היא **לכידה**, ללא סימני "גזירה והדבקה". יש להשתמש בקשרים **לכידים** המתאימים למבנה הלוגי של טקסט הסקירה.

חלוקה לפסקאות: הסקירה תחולק לפסקאות על פי רכיבי התוכן הנגזרים מן התבחינים למיזוג וממהלך הסיכום. לדוגמה, במטלה שבה אנו מתבקשים למזג מידע מכמה מקורות על פי תבחינים של בעיה, הגורמים לבעיה ו הפתרונות לבעיה, נוכל להחליט שבפסקה הראשונה נציג את הבעיה, בפסקאות 2-3 נציג את הגורמים לבעיה ובפסקאות 4-6 את הפתרונות לבעיה. במטלת מיזוג אחרת שבה אנו מתבקשים, למשל, למזג מידע על פי תבחינים של תופעה ו ההשתנות שלה לאורך השנים, נוכל להחליט לארגן את הטקסט הסקירה שלנו על פי עיקרון כרונולוגי, כך שכל פסקה תציג תקופה אחרת, וכדומה.

שימו לב! בסקירה אקדמית לא כותבים פסקת סיום או פסקת "לסיכום" הכוללת מסקנות או המלצות! הסקירה מסתיימת בפריט התוכן האחרון, על פי הנדרש במטלת המיזוג.

משפטים לכידים: בפתיח לסקירה יש לנסח **משפט לכידה** המציג את נושא הסקירה על פי התבחינים למיזוג שבמטלת המיזוג. ניתן להיעזר במטלת המיזוג לצורך ניסוח המשפט המכליל. **משפט לכידה** ייכתב גם בתחילת כל פסקה, על פי התוכן של הפסקה.

המאחז והמייחז: במיזוג המקורות בסקירה עלינו להציג את **המאחז** – המשותף למקורות השונים וגם את **המייחז** – המידע המופיע רק במקור אחד, ולא במקורות האחרים. למשל,

דוגמאות להצגת המייחז:

מזרחי (2012) מסביר ש.....
על פי יזרעאלי (2015),.....

דוגמאות להצגת המאחז:

כהן (2003) ומזרחי (2015) מסכימים ש.....
על פי כהן (2003) ומזרחי (2012),

אזכור המקורות ודרכי המסירה

1. אלכור מקורות בלא"ה הסקירה – מוסכמות אקדמיות

בסקירה אקדמית חובה לאזכר את המקורות בגוף הסקירה, וזאת על פי מוסכמות (כללים מוסכמים). בגוף הסקירה נציין ב את שם המשפחה של הכותב או הכותבים ואת שנת פרסום המאמר בסוגריים, למשל: ונגר (2009)

אם למאמר שני כותבים נכתוב את שם המשפחה של הראשון + וי"ו החיבור + שם המשפחה של השני ושנת הפרסום בסוגריים, למשל: רוטמן וכהן (2014)

אם למאמר יותר משני כותבים, יש לכתוב את שם המשפחה של הכותב הראשון המופיע במאמר ואת המילה "ואחרים" אחריו + שנת פרסום בסוגריים, למשל: שהרבני ואחרים (2015)
שימו לב! אין לכתוב את "תעודת הזהות" של הטקסטים השונים בגוף הסקירה!!!

להלן פירוט דרכי המסירה בגוף הסקירה:

א. אזכור שם המשפחה של הכותב/ים ושנת פרסום המאמר/ים בסוגריים בסוף המשפט או הפסקה
המוסרים את המידע הרלוונטי, למשל:

בתחום החינוך גורמת התחרות בין הסטודנטים למגפת העתקות באקדמיה (הפרנן 2014), ואילו בתחום הספורט התחרות עלולה להוביל לפציעות קשות של ספורטאים משום שהיא גורמת לספורטאי להתאמן מעבר לגבולות היכולת שלו (הפרנן, 2014 וזך-מאור, 2016).

ב. פועלי הבעה או אמירה, למשל:

– מציין, כותב, מוסרת, טוענים, מוסיף, מסבירה – אחרי פעלים אלה תבואנה מילות הזיקה ש או כי ואחריהן פסוקית תוכן (פסוקית מושא). למשל, אבנרי (2004) מציין כי... / שהרבני ואחרים (2015) טוענים ש....

– אחרי הפועל מציג תבוא המילית את (מושא ישיר), למשל, אברמוביץ (2016) מציג את...

– אחרי הפועל מצביע תבוא המילית על (מושא עקיף), למשל, בלזברג (2014) מצביעה על...

☞ שימו לב! אין להשתמש בנשוא מורחב כגון: "כותב ומדגיש", "חוזר ומוסיף", "מוסיפים ואומרים". שימוש כזה בצורת הנשוא המורחב מתאים לכתובה טיעונית, אך אינו מתאים לסקירה אקדמית. אף לא נשתמש בביטויים ששמים את הכותבים או המאמרים במוקד (במקום את נושא הסקירה), כמו למשל: "תמימי דעים", "מסכים עם טענתו שלי", "מתנגד לדבריו שלי", "כותב במאמרו", "מציינים במאמרים", "מוספים על דבריו שלי" וכו'. גם ביטויים אלה מתאימים לכתובה טיעונית, אך אינם מתאימים לסקירה ממזגת.

ג. שימוש בהסגרים, למשל: על פי אברמוביץ', ... / לטענת כהן (2002) ואבנרי (2004),

ד. **ציטוטים**. ניתן לצטט משפט אחד או שניים מתוך המאמרים, אך **אסור להעתיק באופן גורף חלקים שלמים של המאמרים**. עלפי רוב, תכלול הסקירה תעקיפים (פרפרזות), כלומר ניסוחים משלכם לדברים שמציגים הכותבים.

2. אלכזר מקורות בסוף הסקירה – רשימה ביבליוגרפית

בסוף הסקירה תבוא **רשימה ביבליוגרפית** על פי המוסכמות האקדמיות. רשימה ביבליוגרפית היא רשימה של פריטים ביבליוגרפיים המוצגים בסדר אלפביתי. **לכל מאמר – פריט ביבליוגרפי אחד**. כל פריט ביבליוגרפיה מורכב מהחלקים האלה (שימו לב! הסימונים הגרפיים מתחת לכל אחד מהחלקים נועדו להמחשה בלבד ואין לכתוב אותם בביבליוגרפיה):

שם המשפחה של המחבר/ים, אות ראשונה של שמו/ם הפרטי. שנת פרסום המאמר בסוגריים, שם המאמר במירכאות, המקום שבו פורסם המאמר (באותיות מודגשות), כל מידע נוסף אחר (למשל, מספרי עמודים או כתובת אתר האינטרנט שממנו אוחר המאמר).

להלן דוגמה:

אדלר, ח' (2007). "תנועות הנוער ועיצובה של החברה החדשה". זמן יהודי חדש, כרך רביעי. אוחר מ' www.kotar.co.il.

את הפריטים הביבליוגרפיים יש להציג **בסדר אלפביתי**, לדוגמה:

אבן, נ' (2014). "המסע אל ההגשמה החדשה בתנועות הנוער – לחנך לערכים ולא לצורות." **מחקרי מועצת תנועות הנוער**, עמ' 197-219.

אדלר, ח' (2007). "תנועות הנוער ועיצובה של החברה החדשה." **זמן יהודי חדש**, כרך רביעי. אוחר מ' www.kotar.co.il.

אלמוג, ע' ואלמוג, ת' (2014). "המסע הלא מפרך." **דור ה-Y בישראל**.

דקל, נ' (נובמבר 2016). "תנועות הנוער: בניין חברה או בניין למשחקי חברה?" **הד החינוך**, עמ' 40-43.

שהרבני, י', פורטוגלי-שוכל, ח' ואנגלברג-ברעם, א' (2015). "כל מה שהייתי צריך לדעת, למדתי בטיול השנתי – תמורות בתפקידו של הטיול השנתי". **הטיול ככלי חינוכי-ערכי**, גיליון 4, עמ' 7-16.

ל ש ו ן , מ ב ע ו ת ק י נ ו ת

על הסקירה להיות מנוסחת באופן בהיר וענייני ההולם את אופי הכתיבה. בסקירה **אין מקום לשימוש באמצעים רטוריים**, כגון: שימוש בגוף ראשון או שני, שאלות רטוריות, לשון ציורית וכד'. יש לכתוב בגוף שלישי בלבד. יש לשמור על **תקינות תחבירית** ועל משפטים שלמים ובנויים כהלכה. יש להימנע ממשפטים ארוכים מדי. יש להקפיד על **התאמים** (במין, במספר וביידוע) ולהשתמש ב**סימני פיסוק** במקומות המתאימים. כמו־כן, יש להקפיד על **שימוש תקין בצורות ועל כתיב נכון**.